

РАДА

газета політична, економічна і літературна

виходить щодня, окрім понеділків

Рік другий.

Адреса редакції і головної контори:
у Києві, Велика Підвальна вул. д. 6.
біля Золотих воріт.

Телефон 1458.

Умови передплати на рік 1907:

3 приставкою і пересилкою, на рік 6 карб., на півроку 3 карб. 25 коп., на 3 міс. 1 карб. 75 коп., на 1 міс. 65 к., окремі № 4 коп.

За границю: на рік 11 карб., на півроку 5 карб. 50 к., на 3 міс. 2 карб. 75 коп., на 1 міс. 1 карб.

Передплата приймається тільки з 1-го числа кожного місяця.

За зміну адреси 30 коп.

Автори рукописів повинні подавати свої прізвища і адресу. Редакція може скорочувати і змінити статі; близькі статі до друку негодяться, переходять в редакцію 3 місяці і видаються авторам із коштом, а дрібні замітки й дописи одразу знищуються.

Рукописи, на яких не зазначені умови друку, вважаються безплатними.

Умови друкування оповісток:

За рядок поперед тексту, або за його міне платиться: за перший раз 40 коп., за другий 20 коп.

За рядок після тексту: за перший раз 20 коп., за другий—10 коп. Хто шукає заробітку, платити за оповістку в 3 рядки 10 коп. за раз.

ЗАВТРА БЪГА

начало въ 1 ч. дня. 60-20

Въ воскресенье, 12 августа с.г. на ипподромъ Юго-Западн. О-ва поощренія Рыбисаго Коннозаводства 4.000 р. въ томъ числѣ Киевскій 3-хъ будеть разыграно призовъ на 1200 р. дѣтній призь общества въ

Начало въ 1 ч. дня.

Літній Театр Кулецького сада. Товариство Українських артистів під орудою **А. К. Саксаганського.**

У суботу 11 серпня (августа) „Диганка Аза“. Драма у 5 дѣях з сѣвами і танцями М. Старицького.
У п'ятницю 17 серпня беніфеці артистки С. В. Поповой „За двома зайцями“. Комедія з сѣвами і танцями у 4 дѣях М. Старицького. Вікети продаються. Беруть участь всѣ трупи.
Початок спектакля у 8½ годинъ веч.

У Катеринославі

можна передплатувати і купувати на роздріб газету „РАДА“ в книгарнях Лозиської Чучуна—Провісненіє на Проспекті.

С рими по 2 карб. 50 коп., 3 карб., 4 карб., 5 карб., 6 карб., 8 карб., 10 карб. і дорожчі.
Смичи по 40 коп., 50 коп., 75 коп., 1 карб. і дорожчі.
Гитари по 3 карб. 50 коп., 4 карб. 50 коп., 5 карб., 6 карб., 7 карб. 50 коп., 10 карб. і дорожчі.
Балабайи від 1 карб. 25 коп. і дорожчі.
Кларнети та Флейти по 4 карб., 4 карб. 50 к., 5 карб., 6 карб. 50 к. і дорожчі.
Гармони російськ., італійськ. стровь однорадн. від 1 карб., двохрадн. від 10 карб. тьохрадн. від 25 карб. і дорожчі.
І вськи інші музичні струменти та все, що до них потрібно, в голо ному депозиті музичних струментів і нот.

Г. І. ПИДРЖИШЕК, у Києві, Хрещатик, № 58.

Вже вийшла з друку сьома книжка українського журналу

„Літературно-Науковий Вістник“

Зміст: Волод. Винниченко: Великий Молох (геса)—Олександр Грушевський: Сучасне українське письменство в його типичних представниках (далі)—О. Юркович: І так буває—Мих. Грушевський: Студії в економічній історії України—Іван Манжура: 8 неаркуванних поезій—Михайло Жук: Дора. Оповідання.—Ів. Франко: Сердце віки і їх поет (далі)—Ф. Матушевський: Українська Громада в другій державній думі.—В. Палеєвгородський: Пісня жидів.—С. Черкаський: Немає сил. Берштерне Берзон. Марі (кінаш)—Ів. Франко і Ф. Шерстюк: Новини вашої літератури.—3 пересілки Пала Гроби: Із поезій Пали Амброзіуса.—Ф. Матушевський: 3 українського життя.—Михайло Лозиський: 3 австрійської України—Бібліографія: Іван Димидора: Залиски Товариства імени Шевченка, наукова часопись присвячена перел всім українській історії, фільології й етнографії, виходить під редакцією Михайла Грушевського. Рік XVI. Т. LXXII. 1907. Кн. III. с. Чкаленко. Розмова про мову, Київ, 1907, ст. 15. М. Грушевський—І. Боровський. Мефістофель в Гетевій Фавст і Лодифер в Валеровій Каїні. Проба їх уяви і характеристика. Тернопіль, 1907, ст. 48.—Ів. Франко: Т. Г. Шевченко. Кавказ. Соп. Холдний Яр і другі твори з коротким вступом від редакції.—Етюд на 1 дню. Сарєвську золотому від сєрденка широго. Жарт на 1 дню. Київ, 1907, ст. 51. Гр. Тремач.—Чим школять нам євреї—за другими переказав Гр. Сьгобочаній. Київ, 1907, ст. 19. П. Єфремов.—Александр Пивень. Нашимъ дитямъ на заовану. Москва 1907, ст. 61. с. Кн.

Передплата в Росії 6 руб., можна прислати аразу тільки 2 рублі, а потім прислати по 1 руб. 50 коп. три рази (разом, як на виплат, 6 руб. 50 коп.) і тоді з контори висилатимуть книжки від четвертої пошави, а перші дошлються, як останиа частина грошей буде прислана. Поодинокі книжки кошт. 75 к. За зміну адр. 30 к.

Редакція і головна контора: Київ, Прорізна, 20, кв. 3. (відчинена щодня від 2—5 год.).
Передплату приймає Головна контора (Прорізна № 20), а також контора „Раді“ (В. Підвальна, 6) і книгарня „Кіевскій Старини“ (Безаківська, 8). Книжки висилатимуться раз на місяць; хто надсилає передплату по виході книжки, дістає належні книжки при найближчій розсилці.

Видавець М. Грушевський. Редактор Ф. Красицький.

Вийшла нова брошура проф. Мих. Грушевського. **Про українську мову й українську справу.** (Статі з „РАДИ“ ціна 12 коп.) Продається в книгарні „Кіевскій Старини“, можна діставати також через контору Літературно-Наукового Вістника.

Головна Гонтора газ. „РАДА“ просить передплатників, які звертаються до контори за зміною адреси, або якими іншими справами, обов'язково подавати точно стару адресу, на яку висилатиметься газета.

Ціна газети **РАДА** з доставкою і пересилкою в 1-го августа до кінця року 2 карб. 75 к. За границю 4 карб. 50 коп.

справжню боротьбу з хворобою можна тільки мариати, а справа не терпить. Через те неможна не вітати й тих заходів, яких вже тепер почали вживати по небезпешних на халеру губерніях, про що раз-у-раз сповіщають газети.

Зважаючи ж на те, що пошесть напевне не обмежиться тільки тими місцями, де вона вже виникла, а буде поширюватись далі,—нам здається, що і наші городські заклади мусять вже починати ті чи інші підготовлення, щоб як слід зустріти страшну гостю.

Київ завше приваблював величезну сиду прочан з різних місцевостей, а значить і з тих, де вже тепер почала виявлятися хвороба. Зважаючи ж на те, що прочанство взагалі побільшується за часів народнього лиха: неврожаю, мору, заколоту і т. и.,—можна гадати, що цього року до Києва прибуде ще більше прочан, ніж за минулих років.

Але саме тепер наближається ще й велике свято—15 августа, до якого прочанські хвилі зростають надзвичайно.

Тим часом ми щось і досі нічого не чули про те, щоб наше міське самоуправління або земство розпочали хоч яку-небудь підготовчу роботу в цім напрямку.

Якось не віряться, що великий і культурний Київ може опинитись в такому занадто прикрому становищі, що тільки тоді наважиться впорядкувати справу боротьби з халерою, коли вона вже розпочне свою смертельну роботу!..

Про діяльність мариавітів.

Мариавітський рух виникнув в останні два роки, коли всі віри в державі дістали собі волю, скрізь росповсюжувати свою науку. Політичні події за ці два роки заворушили і католицьку віру. Коли стали ламати все старе в громадських справах, то вибухнув і потек релігійної боротьби крайшої частини польського духовенства „мариавітів“ з так званими „правовірними“ католиками, які міцно примаються за теплі „перезжитки“ старого. Віра мариавітів одривається од католицтва не тільки богословськими тезисами, а й соціальними думками, пристосованими до сьогочасних умов життя простого селянського люду. Мариавітський рух з перших днів страшенно поширився. Селянам ця віра дуже припала до серця. Одрозуміла ціла села кидали стару віру і переходили до нової більш життєвої. Селяне побачили, що мариавіти не на словах проповідують християнську віру, але де в чому і сами ідуть по цьому шляху. Мариавітське духовенство дуже прихильно до народу, воно покідало розкішні ксьондзівські паллади (палаці), і переселилось у прості селянські хати з самими невеличкими засобами до життя. За релігійні потреби воно не бере десятків рублів, а виконання їх задармо. Братерське поведження мариавітів з хлопом ще більше прихильно людею до нової віри. Ксьондз, живучи разом з мужиками, був їх духовним батьком, приймаючи до серця всіх їх заводи, боліти і піддержувати їх морально. До поступового громадянства мариавіти відносяться дуже прихильно; для них поступова партія не вороги народні, а навпаки, приятели його.

Тут нема такої ворожечки, яка існує між католицьким духовенством і поступовими партиями. Наскільки католики відхилиють Євангеліє від хлота, настільки росповсюжують його серед селян мариавіти.

На протязі нещільних двох років мариавіти перенесли силу перепон і утисків з боку католиків. Вище духовенство назвало їх „еретиками“, а польська преса навіть зрадниками „обчизни“, описуючи їх як самих найогидніших членів суспільства. Ксьондз Сєдзьковський в Кокіті, звертаючись до народу, називав мариавітів: „владьями, недолюдками, поганцями і іншими ганебними словами. Але коли б такі нападки були тільки в промовах! Відомо іє протоколі, як ксьондзи робили озброєні напади на мариавітів.

„Юлія Масаковська з Влоши бачала, як ко. Сєдзьковський їхав в юрбі народу на коні в фальшивими усамі і чула, як промовляв: „стріляй“ і сам перший стрелював, а за ним Темпінський обиватель та інші. (Viadomosci № 17 М-а). На місці зосталося багато ранених.

З газети „Pocieszanie“ бачимо, що помічники і фабриканти відмовляють посади мариавітам, на ксьондзів проповідують проти них хрестові походи, що „консерв. демократія“ робить напади на браунінгами, на ксьондзів мариавітів Сколимовського, Фурманька, коли останній йшов до слабого причастити його, і таких насильств сила. „Pocieszanie“ обурюється на клерикальну пресу, яка підкулена реакціонерами і ширить людоджерві вісти про мариавітів.

Можна собі уявити, скільки перенесли мариавіти, щоб тільки боронити незалежність переконань та вільність думок. Але такі напади не спинили їх руху; хрестові походи проти них, ще більше загартували дух, ще міцніше стали вони обстоювати свою віру. Побувши в костьолів, мариавіти заходились коло того, щоб збудувати власні дома молитви. Зараз вони мають готових уже ксьондзів 16, а будуться 7. Де мариавітів менше, чи де народ незамовний там будуються дерев'яні, чи кам'яні каплиці, куди народ сходиться в неділю, або у святе на Божу науку. Калиць таких мариавіти мають 26, окрім того, майже в кожному селі єсть домові каплиці, поставлені для того, щоб дати можливість селянству не відірватися дуже від роботи, а помолитись разом з ксьондзом мариавітом, вислухавши його науку, вертати знову до праці, а ксьондз, зробивши своє діло, їде далі. Таких каплиць єсть до сотні. Праця ксьондзів мариавітів велика, вони весь час справляють свої „пастирські обов'язки“ і ніколи бавити час у веселій кампанії, за картами і т. и. Се діяльність що до релігійної сторони, але мариавіти звертають велику увагу і на підняття добробуту селянина, на його освіту, на поступ громадянства. Своєю продуктивною культурною працею вони здобули собі немау симпатію та пошану.

Ціма у ксьондзів мариавітів роскішних палаців, що коштують десятки тисяч карбованців, добутих від мужика, вони задовольняються двома кімнатками в крайшому раві, а замість палаців будують великі просвітні дома „oschroty“, де є місце для школи, зала для зібрань, захисток для бідних, казкі, дітей, бібліотеки, нічлежні кімнати, їдальня, де обідає разом з хлопом і ксьондз.

Таких парафіяльних домів збудовано 10, а до того, майже, при кожному костьолі є хата—приют. Дітей в школі учать також ремісництва, ткацтва, огородництва і т. и.

Останнім часами подано дуже багато прохань до адміністрації, про дозвіл на відкриття таких шкіл, бо мариавітам приходиться терпіти дуже великі утиски в польсько-католицьких школах.

Оттакта то діяльність мариавітських ксьондзів, осміяних і зневажених польським інтелігентним суспільством та духовенством. Не можна не погодитися з листом ксьондза мариавіта, який каже: „Коли б правовірні католики“ хоч трохи порушили ті капітали, що зібрано з жертв та оплат бідного народу, то скільки можна було б збудувати „oschroty“ (просвітних домів), які піднесли б добробут краю“.

Познайомившись ближче з діяльністю мариавітів, не можна не спочувати їм, а тим більш, що завдання їх носять поступовий характер.

О. Д. Д-ий.

оїсь кабинет збереться ввесь до роботи. Державного контролєра до того часу буде настановлено. „Дотепні“ люде кажуть, що на цю посаду призначено буде товариша міністра доріг д. Вендріха.

Тяшу серед бюрократів трохи зворушив позов до казни одної заграничної пароходної фірми, на чолі якої стоїть барон Лорд. Справа почалася за перевозку військ в Далекого Сходу, після війни з японцями. Лорд взявся перевезти 40.000 солдатів. (Всіх треба було перевезти—128.000) і почав лагодитись до цього підприємства. Згодом він довідався, що за кожного солдата платитимуть йому до 125 карб. Тоді Лорд одмовився, бо його ціна була 160 карб. Через те, що підприємство з самого початку, не підіслано було ніякої умови. Тепер Лорд подає позов на 2.300.000 карб., які він ніби втратив через комісію. Зважаючи на те, що справа дуже велика, правительством призначає для неї спеціальну комісію з представників різних відомств.

— Як петься в Росії горілка? В „Прав. Вістник“ надруковано, що за місяць юнь 1907 року в російській державі (Європейській та Азійській Росії) випродано казенної горілки—7.106.377 відер (більше, ніж за юнь 1906 року на 774.837 відер). За шість місяців 1907 року, з першого январа по перше юлія, випродано: 39.887.324 відра (менше, ніж минулого року за цей самий час на 54.297 відер). За місяць юнь випродано горілки на 57.731.253 карб. (більше, ніж за цей такі місяць минулого року, на 6.337.069 карб.) а разом з 1 январа до 1-го юлія 1907 року—на 324.049.479 карб. (на 538.857 карб. менше, ніж 1906-го року).

— „Норма“ для євреїв. Міністерство народньої просвіти, як сповідає „Русское Слово“, повідомляє ректорів, що норма для приймання євреїв до університетів цього року встановлена ось яка: для петербурзького та московського університетів—3 проц. для університетів, що стоять по за межами єврейської ослости—5 проц. та для університетів у межах ослости—10 проц.

— Образний лицар. Порт-Артурський „лианр“, генерал-лейтенант Гр. подав прокуророві петербурзького округного суду скаргу на співробітника газети „Русь“ д. Купчинського, в якій тягне Купчинського до суду за „договор“. Фок образився, що Купчинський в своїх статях написав у „Русі“, ніби він кавав солдатом подякувати жінці Стєселі за одлачу фортеці японцям.

— Видатки на залізні дороги. „Освѣд. Боро“ повідомляє, що міністерство доріг подало до ради міністрів для попереднього обміркування проект асигновки залізним дорогам грошей на п'ятиріччя—1908—12 років. Цей проект буде поданий до Державної Думи. Міністерство врахувало, що залізним дорогам на цей час треба дати: 922000 карб. на те, щоб прокласти другі колії; 7.945.000 карб.; щоб збудувати розв'язки та блокировки; 11.920.000 карб., щоб поперевбудувати ваказали; 2.652.000 карб., щоб краще освітлювати ваказали; 8.363.000 карб., щоб повіривновити колії; 2.432.000 карб., щоб поробити більше помостів для ваги; 2.300.000 карб., щоб поробити кругові колії, де б завертались поїзди; 1.561.000 карб. на телеграф та на те, щоб установити кращі звониси між станціями; 302.746.000 карб., щоб накупити нових вагонів та паровиків; 5.440.000 карб., щоб завести більшої сили вагони; 1.800.000 карб., щоб встановити торгові без перепинки; 59.950.000 карб., щоб прокласти нові рельси; 6.000.000 карб., щоб обгородити ваказали; 20.000.000 карб., щоб збудувати квартири для служачих; 2.500.000 карб., щоб збудувати школи та лікарні для служачих; 15.000.000 карб., щоб задовольнити інші потреби служачих; 13.327.000 карб., щоб збільшити кошти залізнодорожньої адміністрації та на інші дрібні справи—255.805.000 карб.; разом на все—916.111.000 карб. Всі ці „реформи“ мається на думці обов'язково скінчити за 5 років (1908—1912).

— Жертви залізнодорожнього страйку. „Русь“ подає відомости про те, скільки залізнодорожніх служачих потерпіло од загальноросійського залізнодорожнього страйку. Рощитали за страйк: 39.195 чоловік. Прийняли знов на службу; 35.379 чоловік. Зосталося без служби до цього часу: 23.816 чоловік.

— „Союзники“ подальше. За замір убити графа Вітте (зробити вибух „показної машини“ в трубі його дому) потягнуто до суду 3 члени „союзного руського народу“. Окрім цих людею до суду тянуть, як сповідають „Русск. Вѣд.“, що

По Росії.

— Кабинет міністрів спочиває. Співробітник „Русь“, розмовляючи з якимсь бюрократом, спитав, чи працює тепер кабинет міністрів? Бюрократ, жартуючи, одповів: „рада міністрів на де-який час поїхала за границю і там обміркує справи свого власного здоров'я“. Усіх міністрів восталося у Петербурзі 3—4. Спочивати поїхало більше, ніж восталося. І от через те, що на посаду державного контролєра не настановлено ще нікого, рада міністрів, як кажуть, не має „законного числа“. Як і слід було сповідатись, всі чутки про аmini в кабінеті не відповідають дійности. Проїхала була така поголоска, що міністр торговлі Філософов не вернеться вже на службу після спочинку, але ж виявилось, що Філософов поїхав лічитись до Карлсбаду і любієвсько приїде назад. Ничких нема причин для того, щоб він покинув службу: хіба що замодував. На

О. Д. Д-ий.

** Пала Римський по однісі до сєнті телєрантно, а прокляв ІІ.

одного чорносотника, колишнього члена "союзу".

— **Нові вигадки.** „О. Зап. Год.“ доповідає, що правительством виготовляється новий спосіб адміністративного виснаження селян за аграрний заколот. Приговор про Іх виснаження складатиме сама селянська громада, але за участю повітової поліції. Звідтіля приговор йтиме до губернського селянського присутствія, а тоді вже на останнє затвердження до губернатора.

— **Заробітки інженерам.** „Русь“ пише, що інженерові С. Максиму доручено виготовити в подробних проект сполучення Балтійського моря з Чорним водними каналами та річками.

— **На зразок Бєленцова.** „Русь. Слово“ повідомляє, що салдат Асвольберг, якого під вартою везли на военний суд з Сосновиць до Варшави, як політичного злочинця, вискочив з вагона вікном головою вниз так саме, як колись Бєленцов, і втік. Вартовий стреляв, та не влучив. Зупинили позад. Салдату пішли шукати зв'язка, але не знайшли.

— **Бідування політичних засланих.** У Євотайці політичні заслани не хотіли брати по 2 карбованці казенної допомоги і послали телеграму астраханському губернаторові, щоб грошей давали їм стільки, скільки вельєть закон, установлений 7 люта 1907 року. (Р'ьць).

— **Трати зємства на халеру.** „Вожкоє Слово“ повідомляє, що самарське губернське зємство витратило вже багато грошей на боротьбу з халерою. Що-місяця платяться лікарям та фершам—12.000 карб. жалування та 3.000 карб. на відводи. На заготовленні лікарства витрачено вже 10.000 карб.; на оборудвання 27 халерних бараків—32.400 карб.; на ремонт бараків—6.000 карб.; на друкування книжечок, листків, обов'язкових постанов та на інші друкарські видатки—2.000 карб.; на стражування лікарського персоналу—30.000 карб.; на все разом—95.400 карб. З цього обрахунку видно, що 50.000 карб. допомоги, якої просить зємство з казни, не вистачить навіть на половину найпотрібніших видатків. Це тільки початок халери в самій самарській губернії, що ж буде, коли халера захопить більшість і поширяться далі?

— **Чорносотенці рятують Росію.** Курські чорносотенці, як повідомляє „Р'ьць“, нагородили доклад губернським земським зборам, у якому радять зовсім скасувати ветеринарну організацію та економічний одділ у зємстві.

3 життя партій.

„Товарищ“ (№ 339) подає звістку, що на проханні української с.-д. р. партії (співки) пустити її представника на щугутарський конгрес в соціал-демократичній виді п. к. р. с.-д. р. п. близько

Вдосвіта.

Повість Т. Г. Єма.
Переклад з польського.
М. і З. Л. (частина третя).

Злочинці—жертви. Хатався вже державний лад Турції, бо певне вже життя такої держави, якої піддані так різко і суворовно думають. Така різниця у поглядах людей на правду і неправду показує, що грунт під державним будинком розсвободжується.

Покаравши на смерть трьох бєвєвичинських людей, турецький уряд хотів валляти болгарів, але не так сталося: болгар не злякались, а тільки обурилися і двінаєть темер турки на християн, а християне на турків, як на ворогів. Не було б такого, коли б Станка були висудили і дозволяли йому вернутись до старого діла у школу. Та уряд турецький, хотівши залакати болгарів, не зробив того.

— **Пострахи.. пострахи..**

— Оце християне стали покїрні, казали собі турки.

— Але християне не спокїрїні, тільки притїхли.

Правда, перелякались деякі поважніші та заможні, яким при турецьких порядках було добре жити. До таких належав батько Іленки. Смерть Станка гнітила його совість, але причину тієї смерті він брав не на себе, а складав на той рух серед болгарів, який почався і вїрїє за його пам'ятї. Станко, по думцї хаджі Христа, загинув через той рух. І сам хаджі потерпів лиха від того руху, бо досїдив у тюрмі. Хїба ж він не мав кайданів на ногах і руках? хїба ж не стратив чотириста медїдїв?..

Мала зібратись громадська рада, до якої і він належав. Засїдали у тїй радї і турки, і христїяне, і жиди, який вибрали у раду їх громади. Без вибору засїдали у радї лиш духовні особи: турецькї муртї, священники православної і равин жидївщинї. У тїй радї всі були рівні; такий був закон, але насправжї було не так. Голоси христїянскї і жидївскї покорялись турецьким, бо їх була сила, їх було і право. Хоч христїяни та жиди було більше у радї, але перевагу брали турки і вся рада мовчала їм корїтись. Корїались і думали, що радять, але радили не вони.

На таку-то раду зїбрався йти хаджі Христо. Повинна вона була зїратись у

стві голосів постановив допустити делегатів спілки в с.-д. видї. Питання ж про кількість делегатів, а також про Іх право на рішення, чи дорадчий голос мають бути рішено на місці (в Шугутгартї).

До неї звїстки слід додати, що вона змішує двї цілком самостїйні організації—укр. с.-д. р. п. і „українскї союз“ (спїлка)—рос. с.-д. р. п. В даннїм разї рїч їде, очевидно, про укр. с.-д. р. п. і спїлка даремно приїтена судї. Як у нас уже сїбїшалося, делегати укр. с.-д. р. п. вступають в загально-росїйскїй соц.-дем. видїл з рїшаючим голосом і тїльки питання про кількість рїшаючих голосів буде розв'язане на самому конгресї делегатами обох партїй. Таким чином і в цьому пунктї про те, що на конгресї буде йти розмова і про рїшаючий, чи дорадчий голос для делегатїй укр. с.-д. р. п.—відомостї „Товарища“ не правдивї.

— В сентябрї мїсяцї в Вашингтонї в день одкриття пам'ятника Г. Костюковї. Відбудеться загально-польскїй зїзд усіх польскїх партїй. (Русь).

По Україні.

— У Київї. **Воєнний суд.** 9 августа в кїївському воєнно-окружному судї повинна була розбиратись справа рядового 73 піхотного кїївського полка Остапа Кучевського, якого обвинувачують в розбійному нападї на будинок Крижановського. Справу довелось одластїти, бо обвинувачений 7 августа утік з головної кїївської вїйскової гауцтвахтї.

— **Адміністративна нара.** З наказу кїївського губернатора редактора „Ради“ М. Павловського за надруковану в ч. 174 газети статю „Ще одне пояснення“ општрафовано в 100 карб. з заміною арештом на два тижнї.

— З наказу кїївського губернатора „Кїївську Мисль“ општраховано в 300 карб.

— **Продаж зємель.** Кїївскїй одділ селянського банку призначив на продаж 10 зємельних часток в 1,600 десятин, за які селяне не внесли строкових платїжів. Торги призначено на 23 ноябрї.

— **Нова жїноча школа.** В зв'язку з вищими лікарсько-педагогічними курсами „Мать и дїтя“ приват-доцента кїївського університета А. Карницького, одкрївається з сентябрї мїсяця жїноча середня школа Лефрансуа-Карницького по програмї урядових мїністерських гїмназїй.

— **Вїдозва „союзу русського народа“.** Предсїдатель „губернської управи об'єднанного русського народа“ Гневущев зараз розсилає вїдозви з проханьями жертвувати на передвїборну боротьбу з євреями та їх прихильниками. По рахунках Гневущєва на цю боротьбу треба буде витратити коло 5000 карб.

— **Нарада.** На 14 августа губернська управа по справах зємського хазяйства

середу. У недїлю, коли виходили з церкви, хаджі Христо, ставши за порогом і вигадївши серед людей бабу Мокру у Анково, підїшов до них і привїтавсьїх сказав:

— Я зайшов би до тебе, бабо, коли б знав, що приймеш мене прихильно..

— Хїба ти чув коли, щоб я кого неприхильно приймав?—відповіла баба. Просїмо.. просїмо..

— Чи застану я Петра?

— Мабуть.. відмовила Мокра.

— Пішли разом. Баба Мокра провела гостя у гостинну свїтлицю і попросивши його сїдати, сама вїйшла. Через хвилину увїйшов Петро. Він був за хазяїна в домі і приймав гостей. Розмова почала з привїтань, потїм Анка внесла ласощї і чорну каву, а за дїм—люльки. Гость і господар мовчїли сїдїти один поруч другого і частувались. Лиш закурївши люльки, коли сїнений дїмко підїявся над головами бєсїдникїв, з котрїх один—поважний хаджі Христо був олягнений у широкї штани, широкїй пояс, болгарську куртку і фєску, а другий—Петро в звичайну європейську одєжу, хаджі Христо почав:

— Я прийшов оце до тебе, щоб ти написав..

— Що?.. спитав Петро.

— Таку рїч, що нїби-то буде проти тебе, та не проти тебе, бо ти хоч і вївчївся за границею, проте людина спокїйна і розумна. Бачуть це і знають всї. Добрий приклад дали тобі брати і ти не заривайся тим шодївним повітрям, що вїяло на багатьох молодїх.

— Гїм?.. протяг Петро. Куди ти гнеш розмову, добродїю?

— До писання. Ти напишеш краще від мене і від всякого иншого..

— Що?..

— А ось що.. Зїбрається громадська рада і на тїй радї я хочу говорити про нещасну просвіту.. бодай її лиш знало! що нашу молодь веде на погїбель. Пора вже таке діло припинити.

— Коли ти хочеш говорити, то на що тобі писання?

— Для того, щоб воно було написано як скарга, а друге, щоб можна було його подати памї і навіть самому султановї, як найвірнопідданїйше проханнїя.. Такого мабуть нїхто не нашле, крім тебе.. Нехай вони нас рятують від тієї освіти. Нехай з тими школами та читальнями зроблять якийсь лад..

— Позакривають хїба.. сказав Петро.

— А так.. Хїба це не від школи всї ті нещастї? Нїкому вони і на коїпкую не дали користї, а зв'язки вже грошей через них пропало.

сликає на нараду зємських лікарів кїївської губернії, щоб обміркувати, які заходи треба ужити проти халери.

— **Халера.** На Вознесенському спуску в домі № 21 заслабла мїщанка Настя Панчова; думают, що вона заслабла на халеру. Слабу зараз же одправлено в Олександрівську лікарню. З наказу санїтарного огляду в помешканню, де жила слаба, зроблено дезинфекцію і спалено всї рєчї, до яких вона торкалась.

— **Під суд.** Полїцейський пристава лук'янївського участка Зелєнка тягнуть до суду по 1 част. 47 ст. карного закону.

— **Вїсти з університету.** 1 сентябрї на всїх факультетах почнуть іспити. Студенти юридичного факультета, які хочуть тепер скласти іспити, можуть записуватись в групи з 17 августа, по понедїлках, середїх і п'ятницїх, з 12 до 1 1/2 год. дня, в будинку університета.

— **В полїтехничному інститутї.** На другий день після козакручних іспитїв в інститутї починаються переводні іспити для студентїв всїх семестрїв і оддїлів; іспитї будуть тягтись з 21 августа до 1-го сентябрї. Для студентїв 4 курса сїльсько-хазяїйського оддїлу назначено також і випускні іспити, які мають відбутись мїж 25 августа й 10 сентябрї.

— **З Кїївщини.** У вївствї 1 августа в м. Ходорковї, кїївського повіту, селянин Трїхмїх Кравчук зарївав під п'яну руку другого селянина Миколу Грибовського. З приводу цього тепер робиться сїздство. (Од власн. кор.)

— **Урожай в таращанському повітї.** Урожай озимини в таращанському повітї нижче середнього. Найкраще заріло в селах: Кїслївцї, Чернїнї, Потоках і П'ясовському, де середній урожай з десятини на панських ланах 3—6 кїп, з умологом 4—7 пудів з копи; на селянських зємлях урожай значно гіршїй. В інших селах, напр., Северїнївцї, Антошївцї, Дубївцї, Саварцї, урожай зовсім низький, на десятини ставало 2—3 коп. з умологом 3—4 пуди з копи.

Яровї посїви удалїсь дуже добре; вїса та ячменю на десятини стає 12—20 кїп з умологом бїльше 10 пудів з копи. Раннї проса та гречки теж дуже гарні, а пізнї трохи припало.

— **З Волинї.** Недостача шмїлї. 5 августа закїнчавсь прийом учениць в житомирську єврейську школу. Подано було бїльше 250 прохань; прийнято в школу тїльки 38 дївчат. Для 200 душ єврейських дїтей дверї школи заперто; на це місце єврейське громадянство чомусь не звертає ніякої уваги і не робить ніяких заходїв, щоб задовольнити великий шкільний голод своїх дїтей. (В. Вол.)

— **З Подїлля.** Селянськї самосуд. Селяне с. Васильївки, винницького повіту, п'ять днїями розсправлялись з своїми злодїями. Одного дня в 12 годїн ночї задержани на гвалт, до був знак для сї-

мови:

— Зрозумїть чи ні—це однаково. Я розкажу їм про всю справу і вони приставуть, підїмуться всї, це їй припечкають.

— Гїм.. озався Петро. Але а цієї зав'язки написати не зумїю.

— Як? здивувався хаджі Христо. Ти, вчений, не зумїєш?

— Ні, загадай кр вївї пошити чоботи, або шевцю—одєжу. Чи пошїє? Так і я не зумїю, бо не вївїє писати такі зв'язки.

Хаджі Христо задумавсь. Він, здавалося, повірив доказовї Петра. Похитавсь головою і розвїсив рукави безнадївно, він спитав:

— **Щож тепер робити?**

— Йди на громадську раду так, без зв'язки, розкажи людям, що думаєш, і коли громада на твою думку пристане, то маеш там писаря, нехай він спїше, що хочете, по турецькї, як сїдї, і так буде краще, ніж коли б, я написав.

— Хїба, що так, згодївся хаджі Христо. Він потїв доказувати Петровї, що власне тепер така зв'язка краще потрібна, бо турецький уряд, роздратований темер вїйною з Сербїєю, звїсткою про замірї Росїї допомгти сербам і болгарам, нарештї останнью політичну справу, що скїнчїлася смертю Станка.

— Станка, я чув, озався Петро, не засудили б на смерть, коли б не якась зїбка у саду..

— Еге.. зїбка, у мене в саду.

— Хто ж про неї писав?

— Я виклавав.. Був там Станко, Стоян і ще якийсь парубчак.

— Хїба ж, хаджі, совість твоя дозволяда їх видати? спитав Петро.

— Совість? обурївся хаджі Христо. Коли їм совість дозволяда зїратись у мєні в саду, то моя совість дозволяє видати їх. Через них мене обвинувачували, через Стояна посадили у тюрму, а коли б я їх не видав, то ще зїслали б мене в Акру.

Петро мовчав. Хаджі Христо поспїдив ще трохи, поговорив і пішов до дому. Після батька прийшла дочка. Дївчак то сїдувала у баби Мокри, як коли, та їй по двїчі на день і всякий раз питала, чи нема яких звїсток від „них“.

— Вони?—це був Стоян і Нікола. Спершу звїсток не було довго; потїм довідались, що „вони“ щасливо перебралїсь у Румїнїю. Петро задумав поїхати в Бухарешт, але треба було переждати трохи часу і придумати яку причину, щоб не звертати на себе уваги турецького уряду. Про цю подорож вївноє їй прийшла довідатись Іленка.

вїдозва генерала Богдановича під заголовком „По нївї Царскїй“. (Сєт.).

— **Зїзд горнопромисловцїв.** На 15 ноябрї цього року призначено в Катеринославі XXXII зїзд горнопромисловцїв пївденної Росїї. (Придї. Кр.).

— **З Херсонщини. Нарада.** П'ять днїями в Одесї відбулась нарада представників великих професїональних товариств торгово-промислових служачїх. В цїй нарадї брали участь представники 10 губернських і инших великих городїв. Нарада, скликана з ініціативи представників кїївського товариства, мїж иншїм признала потрібним скїзати для кожної губернії окремо конференцїю представників служачїх в торгово-промислових закладах для підготовки матерїалїв для пївденної єврейської конференцїї та європейської зїяду торгово-промислових служачїх, а також для вїяснення ї рішеннї мїсєвих питань. (В. Ж.).

— **В Одесї повїшено** 7 августа мїщанина Лїбарського, якого обвинувачували за належність до воєнної організації с.-р. (Тов.).

До виборів у третю Державну Думу.

До виборців прав робїтників.

В № 174 „Ради“ було надруковано статю про те, що поясненнїям мїністра внутрїшнїх справ 42 статї виборчого закону позбавлено буде виборчих прав не тїльки московських робїтників. Можна було, очевидно, сподїватись, що мїністерське поясненнє буде поширено на всю державу. Але згодом вїяснилось, що це поясненнє зроблено спеціально для Москви, та для де-кїльох бїльших городїв. Мїсєва наша адміністратїя з цього приводу звернулася за вказївками до вищого начальства. Коли од нього приїде вїдовїдїє, ми сповїстимо своїх читачїв.

— **Виборцї—небїжчики.** В списки виборцїв по вїзду дрібних зємельних власникїв кїївського повіту занесено де-кїлька особ, що уже давно помїрали. Кїївська повітова по справах зємського хазяїйства управа звернулася в повітову по справах виборцїв комісію з проханьям викреслит шість таких небїжчикїв з виборчих списків. Про це ж подають зв'язки в комісію і де-хто з приватних особ; один виборець звертає увагу комісії на те, що в списковї повноценновї зємельних власникїв записано профєбра Ф. Казанцова, який помер уже бїльше десяти рокїв тому.

— **Списки виборцїв свирського повіту** дїми днїями уже опубліковано. Великих зємельних власникїв, що мають право брати участь у виборах, всього 81, з них 28 руських і 53 поляки. Дрібних

— Коли-ж? спитала вона.

— Як тїльки буде можна, відмовив Петро.

— Вже я два тижнї чую це..

— Невже ти хочеш, щоб мене зараз арештували турки, як тїльки вернусь звїдїтїля?

— Ої, нї! жажнулась дївчина, дївлячись на Петра.

— То потерпи трохи, озався він.

— Буду вже терпїти, буду..

А хаджі Христо на зїбраннї ради громадської виступив вперед і попросив слова. Болгари майже ніколи не смїли промовляти приїждю на зїбраннї громади і виступ хаджі Христа здивував турків. Вони переглянулись, здивались плечима, а один озався:

— Коли вже райд, (невїрний) починає промовляти на радї, то нам, хїба їй приходить сїди не треба.

Векїль, що заступавши пашу, був толовою радї, дав голос хаджі Хрїстовї.

— Що ж ти нам скажеш? спитав він.

— Я маю сказати, почав хаджі Хрїсто, що причина нашого нещастї, всїх наших злиднїв є освіта.

— Що далї? спитав векїль.

— Нащо нам школи й читальні, на що нам бїльшї й газетї?

— Добре, добре! озвалися голоси турків.

— Нащо нам люди з заграничною освітою? казав далї хаджі Хрїсто.

— Правда, свята правда, гомонїли турки.

— Отже напишїмо до падїшаха, подорож його Боже на довгї літа—напїшїмо таку зв'язку, що ми найвірнопідданїйше просїмо його, щоб зволїв приказати школи й читальнї всї позачїняти, книжки й газетї пошлїти і хлопцїв болгарських за кордон у науку не посылати. Таким чином настане у нас знов спокїй і лад такий, який був до тїєї, доки ми не знали ніякої науки. Нехай писарь напише таку зв'язку, а ми підїнимось і прикладем печатки, і пошлемо до пашї, прохаючи, щоб він подав її падїшаховї. І нехай нас, бїдних христїян, найщєсливїшїй, наймогутнїшїй, наймудрїшїй, найяснїшїй і найсправедливїшїй паш падїшах вїрнєтує від освіти і захистить від неї, як захищає квочка курчат від шулки.

— Добре, добре! звїдуєсь озвалися турки.

— Правда, правда! казали жиди і христїяне.

А що всї одногласно пристали на таку думку, то векїль звелї писаревї написати зв'язку, якої бажала вся громада. Лиш один з турків, обурившись, що

